

Prof. zw. dr hab. Aleksander Chłopecki

Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji

Instytut Prawa Cywilnego, (0048 22) 5520472

ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00- 927 Warszawa

Warszawa 12 lutego 2020r.

**Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania dr. Marcinowi Gliczowi
stopnia naukowego doktora nauk prawnych**

Na podstawie art. 27 w zw. z art. 51 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki i na podstawie Decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych (Nr BCK-I-L- 7125/19) - przedstawiam poniżej recenzję w postępowaniu w sprawie nadania dr. Marcinowi Gliczowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

I. Konkluzje recenzji

Dorobek naukowy i dydaktyczny dr Marcina Glicza spełnia warunki określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki . W szczególności stwierdzam, że dr Marcin Glicz:

1. Posiada osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora nauk prawnych, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój nauk prawnych oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową w w/w zakresie.
2. Opublikował monografię pt. „Spółka publiczna a spółka akcyjna. Analiza Typologiczna” (Warszawa 2018), która, pomimo pewnych wątpliwości, może być uznana za spełniającą warunki określone w w/w przepisach ustawy.

II. Ocena ogólna dorobku Habilitanta

Dorobek naukowy dr M. Glicza składa się ze stosunkowo licznych tekstów (ponad 40-u) w istocie jednak wśród tych tekstów – zarówno rozdziałów w opracowaniach zbiorowych, udziału w komentarzach czy artykułów brak jest opracowań o charakterze szerszym, które mogłyby być uznane za równoważne z opracowaniami książkowymi (np. część opracowana przez Habilitanta w Systemie Prawa Prywatnego to s. 1555-1574, a w Systemie Prawa Handlowego to s. 1591-1622). Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że np. ten sam Komentarz (tj. Komentarz do prawa rynku kapitałowego, pr. zbior. pod red. M. Wierzbowskiego) jest podany w bibliografii Habilitanta trzykrotnie tj. za lata nowych wydań tego Komentarza t. 2012, 2014 i 2019. Niewątpliwie zgodzić się należy, że w poszczególnych latach nastąpiły zmiany ustawodawcze, jednak nie w stopniu uzasadniającym traktowanie tych opracowań jako odrębne opracowania o charakterze naukowym. W praktyce zatem jedynym opracowaniem książkowym Habilitanta jest opracowanie zgłoszone jako spełniające warunki ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Tym niemniej liczba pozostałych publikacji, jak wskazałem powyżej, jest znaczna i co do zasady mieści się w kanonie publikacji o charakterze naukowym bądź można je uznać za komentarze praktyczne, co pozwala uznać ich dydaktyczny charakter.

Regulacji ustawowe (obecnie już zmienione) pod rządami, których toczy się to postępowanie habilitacyjne są wątpliwe w sensie funkcjonalnym i prowadzą do „nadprodukcji” doktorów habilitowanych i

dewaluacji znaczenia tego stopnia naukowego. W mojej ocenie doktor habilitowany powinien być autorem lub współautorem (ale w sensie części, która ze względu na rozmiar i zakres merytoryczny mogłaby stanowić samodzielne opracowanie książkowe) więcej niż jednej książki. W konsekwencji jednak, muszę jako prawnik przyznać, że Habilitant w regulacjach będących podstawą przewodu się „mieści”, co mimo wyżej opisanych wątpliwości, było podstawą opinii pozytywnej. W pewnym sensie byłem zmuszony do praktycznego i naturalnie metaforycznego zarazem zastosowania zasady *in dubio pro reo*.

III. Opis i analiza tzw. rozprawy habilitacyjnej

Monografia „Spółka publiczna a spółka akcyjna. Analiza Typologiczna”, opublikowana w Monografiach Prawniczych wydawnictwa C.H.Beck (Warszawa 2018) zajmuje się tzw. analizą typologiczną. Przypomnieć należy, że podział typologiczny jest podziałem bardziej elastycznym niż podział określana jako klasyfikacja. Habilitant wprowadza tu pojęcie typologii normatywnej (s. 23) konstatując, skądinąd trafnie, że klasyfikacja nie stanowi wystarczającej metody analizy – spółka publiczna stanowi bowiem dalej spółkę akcyjną (s. 29). Tezy zawarte w analizowanej pracy są co do zasady słuszne i szeroko uzasadnione ale nie mają charakteru w żadnej mierze nowatorskiego. Oczywiście Habilitant słusznie wskazuje (s. 70 i nast.) np. na wadliwość definicyjną pojęcia spółki publicznej (w recenzji będę odwoływał się do stanu prawnego z daty publikacji opracowania, zmiany ustawodawcze i ich tempo nie są bowiem winą Habilitanta). Za prawidłową należy uznać również tezę, że typologia spółek opiera się na tzw. modelu informacyjnym (por. np. s. 130). Trafne jest wskazanie na relatywizację statusu członkostwa (s. 140 i nast.) – prowadzącego do autonomizacji roli zarządu i większościowego akcjonariusza w spółkach publicznych.- jakkolwiek jako osoba nieco staromodnie podchodząca do (unikanego przez znaczną część doktryny) związku prawa handlowego z naukami ekonomicznym brak mi tu np. powołania się na klasyczne prace J.K.Galbraitha, który na ową autonomizację roli zarządu zwracał uwagę już

kilka dekad temu. Habilitant jako podstawową i modelową uznał regulację tzw. spółki prywatnej (por. s. 237,238 chociaż odmienne stanowisko zaprezentował np. na s. 43). Znajduje to uzasadnienie normatywne tj. w konstrukcji Kodeksu Spółek Handlowych i regulacji rynku kapitałowego, jakkolwiek w praktyce powinno być odwrotnie. Z punktu widzenia znaczenia gospodarczego to spółka publiczna powinna być spółką modelową, albowiem mniejsze „zindywidualizowane” przedsięwzięcia gospodarcze działają z reguły jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Habilitant tego postulatu nie zgłasza, jakkolwiek lojalnie trzeba przyznać, że celnie wskazuje na potrzebę radykalnych zmian w zakresie normatywnym jak i (deklaratywnie) wskazuje, że regulacja spółki publicznej powinna być dokonana w reżimie rynku regulowanego. Analizując zagadnienia typologiczne Habilitant trafnie wskazuje, że prawo rynku kapitałowego tworzone jest zasadniczo w interesie inwestorów a nie wspólników/akcjonariuszy (s.58). Nie wprowadza jednak rozróżnienia między prawem rynku a prawem korporacji – a to rozróżnienie jest kluczowe dla wskazania właściwego miejsca regulacji norm odnoszących się do spółek publicznych. I to mimo tego, że ma (Habilitant) świadomość potencjalnej kolizji tych metod i zarazem celów regulacji. Brakuje też trochę postulatu odnoszącego się do regulacji grup kapitałowych, w obecnej chwili regulacji szczytkowej a w przypadku spółek publicznych – nierzadko kluczowych. Zakres użytej bibliografii jak i warsztat naukowy, którym posługuje się Habilitant nie budzą zastrzeżeń. Konkludując ocenianą pracę należy uznać, że Habilitant, posługując się rzetelnym warsztatem naukowym doszedł do wniosków, które w doktrynie prawa nie budzą zdziwienia i zaskoczenia, są bowiem często wyrażane – i zgrabnie te wnioski skompilował. Postulat podstawowy – tj. postulat odrębnej regulacji spółki publicznej poza Kodeksem Spółek Handlowych jest uzasadniony, chociaż ani nie bezdyskusyjny ani nie nowatorski.

IV. Pozostałe opracowania i ich ocena

W przeciwieństwie do stosunkowo krytycznej oceny w/w monografii i faktu, że Habilitant jest w istocie autorem jednej książki a współautorstwo innych opracowań w zasadzie nie daje możliwości do uznania równoważności tych opracowań z monografiami, to wskazać należy na stosunkowo szerokie spektrum zainteresowań Habilitanta.

Niewątpliwie podstawowym zakresem zainteresowań Habilitanta jest prawo rynku kapitałowego. Habilitant jest współtwórcą już wspomnianego Komentarza do prawa rynku kapitałowego, (pr. zbior. pod red. M. Wierzbowskiego 2012, 2014, 2019). Zajmuje się w szczególności kwestiami informacji poufnej. Efektem tych zainteresowań jest publikacja: *Europeizacja prawa w zakresie informacji poufnych na rynku kapitałowym - nowe tendencje* (w:) 1. Gliniecka, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Wróblewska (red.) *System Prawnoinansowy. Prawo Finansowe wobec wyzwań XXI w. Law And Finance The Financial Law Towards Challenges of the XXI Century*, Warszawa 2013. Habilitant trafnie wskazał na tendencję zaostrzenia zastrzeżeń dotychczas obowiązujących regulacji. Zainteresowania te są również widoczne w kolejnych wydaniach komentarza *Prawa rynku kapitałowego. Komentarz* M. Wierzbowski, L. Sobolewski, P. Wajda (red.), wyd. 2 Warszawa 2015, wyd. 3 Warszawa 2019.. Habilitant poddał tam analizie tendencje regulacyjne przedstawiające ewolucję harmonizacji reżimu informacyjnego prowadzące do uchylenia przepisów krajowych i przyjęcia zunifikowanego reżimu prawnego w postaci Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 96/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku). Za interesującą należy również uznać publikację z zakresu prawa opracowania odnoszącego się do problematyki prawa kolizyjnego. W publikacji *Lex cartae sitae w obrocie zdematerializowanymi papierami wartościowymi* w: 1. Poczuć (red.) *Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego*, Warszawa 2013 Habilitant stawia tezę, że podstawową rolę w ustalaniu statutu rzeczowego papierów wartościowych powinien odgrywać łącznik *situs cartae*, czyli fizycznego położenia dokumentu. Wskazał jednak trafnie, że warunki współczesnego międzynarodowego obrotu papierami wartościowymi,

lokalizacja infrastruktury pośredniczącej w transakcjach, zdalny dostęp do rachunków, ale przede wszystkim dematerializacja papierów wartościowych, powodują, że określanie prawa właściwego dla papierów wartościowych napotyka na nowe problemy interpretacyjne, których skutkiem jest relatywizacja klasycznych reguł powiązywania stosunków prawnych dotyczących międzynarodowego obrotu papierami wartościowymi z właściwym obszarem prawnym. Habilitant (np. w *Systemie prawa prywatnego, Prawo prywatne międzynarodowe*, t. 20B (red. tomu M. Pazdan), Warszawa 2015) wskazał na zróżnicowanie konstrukcji jurystycznej papierów wartościowych w poszczególnych systemach prawnych łączących elementy prawnorzeczowe i obligacyjne. Habilitant uznał tu znaczenie łącznika miejsca położenia papieru wartościowego a w przypadku łącznika miejsca prowadzenia rachunku w systemie rozrachunku papierów wartościowych opowiedział się za koncepcją rachunku dokumentującego nabycie jako adekwatnego kryterium powiązania. Uznał przy tym, że kryterium wskazania prawa właściwego dla stosunków prawnorzeczowych w międzynarodowym obrocie papierami wartościowymi jest koncepcją wadliwą. W pełni podzielam w/w poglądy – i szczerze mówiąc – opracowania Habilitanta w tym zakresie uważam za ciekawsze niż prowadzone w pracy będącej podstawą wniosku habilitacyjnego.

Dosyć szczególną i niecodzienną problematyką, którą zajmował się Habilitant to kwestia tzw. weksla międzynarodowego. W publikacji, *Weksel międzynarodowy według Konwencji UNCITRAL a regulacje prawa polskiego* w: J. Mojak, 1. Widło, A. Żywicka (red.), *Ewolucja instytucji polskiego prawa papierów wartościowych. W 80-lecie Prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936 r.*, Lublin 2016. Habilitant wskazał, że osiągnięcie jednolitości regulacji w zakresie weksla międzynarodowego jest mało prawdopodobne.

Co ciekawe - istotna część publikacji Habilitanta dotyczy zagadnień prawa ubezpieczeniowego. Habilitant jest współredaktorem komentarza *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*, Brodecki, M. Serwach, M. Glicz, wyd. 2, Warszawa 2010, który zawiera omówienie przepisów prawnych z zakresu

funkcjonowania rynku ubezpieczeń (por. *Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej*, P. Wajda, M. Szczepańska (red.) Warszawa 2017).

Zainteresowania odnoszące się do szeroko rozumianego prawa handlowego i prawa ubezpieczeń zaowocowały, udanymi publikacjami dotyczącymi ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków organów spółek kapitałowych. Są to : *Obowiązek deklaracji ryzyka w ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej członków władz spółki kapitałowej* w: B. Gnela, M. Szaraniec (red.), *Informacja w prawie ubezpieczeń gospodarczych*, Warszawa 2015 jak również : *Odpowiedzialność odszkodowawcza członków organów spółek: kapitałowych z perspektywy ochrony ubezpieczeniowej* w: K. Bilewska (red.) *Efektywność zarządzania i nadzoru w spółce handlowej. W poszukiwaniu optymalnego modelu ustroju spółki*, Warszawa 2018. Habilitant postawił tu interesującą tezę, iż specyfika jurydycznej konstrukcji i ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz spółki kapitałowej jest przyczyną powstawania kolizji interesów, która zagraża realizacji funkcji przypisanych przez ustawodawcę funkcjom obowiązku naprawienia szkody. Stanowisko to rozwinął w publikacji *Klauzula udziału własnego w ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej członków władz spółki akcyjnej* w: E. Bagińska, W. Mogilski, M. Wałachowska, M. P. Ziemiak (red.) *O dobre prawo dla ubezpieczeń. Księga Jubileuszowa Profesora Eugeniusza Kowalewskiego*, Toruń 2019. Tez powyższych nie podzielam, opierają się one bowiem na swoistym psychologizowaniu polegającym na domniemaniu swoistego poczucia bezkarności ubezpieczonego członka władz spółki, nie uwzględniając (w każdym razie w dostatecznym stopniu) innych reperkusji zawodowych i osobistych wiążących się z samym faktem konieczności skorzystania z w/w form ubezpieczenia.

Za trafne należy uznać tezy Habilitanta odnoszące się do relacji prawa handlowego w odniesieniu do roli i zadań władzy publicznej (por. *Złota akcja* w: Z. Brodecki (red.) *Europa przedsiębiorców*, Warszawa 2011 jak również *Status akcjonariusza a wykonywanie władzy państwowej w*, Gdańskie Studia

Prawnicze, t. XXII, 2009. Habilitant trafnie wskazał na to, że stosowane środki prawne prowadzą do uprzywilejowania państwa w sposób wykraczający poza tradycyjną konstrukcję spółki kapitałowej. Takie rozwiązanie stanowi w istocie odstępstwo od tradycyjnych form oddziaływania państwa na gospodarkę i prowadzi do kumulacji jego uprawnień wtedy, gdy wymaga tego ochrona interesu nadrzędnego.

Podkreślić należy, że Habilitant dosyć konsekwentnie stara się ujmować analizowane zagadnienia prawne w kontekście prawnoporównawczym, co należy niewątpliwie uznać za podejście właściwe. Tym bardziej, że spowodowało to również prezentację poglądów Habilitanta w piśmiennictwie zagranicznym (por. *Handelsregisterpublizität nach polnischem Recht*, Wirtschaft und Recht in Osteuropa, 2010, nr 1 i publikacja współautorska: M. Bałwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, M. Glicz; *Supporting Elderly Persons in Polish Family and Succession Law*, w: M. Brinig (red.) *International Survey of Family Law 2018*, Cambridge, Antwerp, Chicago 2018).

Habilitant prowadził wykłady, ćwiczenia i konserwatoria z następujących przedmiotów: prawo handlowe, prawo prywatne międzynarodowe, prawo papierów wartościowych, prawo cywilne, prawo gospodarcze. Prowadzone zajęcia odbywały się na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na

kierunkach: Prawo - jednolite studia magisterskie, Administracja, - studia pierwszego i drugiego stopnia, Ekonomia - studia pierwszego i drugiego stopnia, Zarządzanie - studia pierwszego i drugiego stopnia; Filologia Angielska - studia drugiego stopnia na Wydziale Filologiczno-Historycznym, Prawo transportowe na Wydziale Inżynierii Lądowej i Budownictwa Politechniki Gdańskiej. Habilitant prowadził również zajęcia z prawa handlowego i prawa spółek na studiach podyplomowych *Master of Business Administration* od 2007 do 2015 r. oraz na studiach *Association of Chartered Certified Accountants* od 2017 r. do chwili obecnej na Uniwersytecie Gdańskim. Dodatkowo wskazać należy, że prowadził również zajęcia z prawa handlowego i prawa gospodarczego w językach angielskim i języku niemieckim dla studentów obcokrajowców w ramach programu Erasmus. W zakresie współpracy międzynarodowej prowadził również zajęcia z przedmiotu Business Law na studiach pierwszego stopnia *European Business Administration* na Wydziale Prawa Uniwersytetu Gdańskiego jak również z prawa prywatnego oraz niemieckiej terminologii prawniczej w ramach Szkoły Prawa Niemieckiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Habilitant jest również współautorem podręczników akademickich tj: *Polskie prawo handlowe* J. Ciszewski (red.), wyd. 1, Warszawa 2009, wyd. 2 Warszawa 2011, wyd. 3 Warszawa 2013~ wyd. 4, Warszawa 2015, Lexis Nexis, Wolters Kluwer, opracowanie rozdziałów: *Spółka akcyjna, Umowy w działalności transportowej, Papiery wartościowe i Prawo handlowe. Kazusy i ćwiczenia* J. Ciszewski, J. Kruczałak-Jankowska (red.), wyd. 1, Warszawa 2008; wyd. 2, Warszawa 2014 jak również *Kontrakty i inne czynności handlowe w pytaniach i odpowiedziach*, 1. Ciszewski (red.), Warszawa 2008. Działalność dydaktyczną Habilitanta należy ocenić zdecydowanie pozytywnie.

Wskazać można też dodatkowo na osiągnięcia Habilitanta w zakresie popularyzacji nauki np. współautorstwo *Leksykonu spółek handlowych: 100 podstawowych pojęć* (red.) B. Gliniecki, Warszawa 2012 (autorstwo haseł: *akcja, dywidenda, objęcie akcji, przymusowy wykup akcji, przymusowy odkup akcji, spółka akcyjna spółka publiczna, subskrypcja akcji, świadectwo*

tymczasowe, świadectwo założycielskie, warrant subskrypcyjny, założyciele). Habilitant jest promotorem około 20 prac licencjackich na kierunku administracja pierwszego stopnia w latach 2010 – 2015 jak również recenzentem około 70 prac magisterskich i licencjackich w latach 2007 - 2015. Dodatkowo wskazać należy na opiekę naukową nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego.

Habilitant był również stypendystą *Instytutu Maxa Plancka dla badań prawa międzynarodowego prywatnego i porównawczego - Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht* w Hamburgu, stypendium badawcze. wrzesień-listopad 2013 r. jak również odbył staż naukowo-dydaktyczny w ramach programu Erasmus w Instytucie Prawa Wschodniego - na Wydziale Nauk Prawnych Uniwersytetu w Kolonii - maj 2010 r.

VI. Konkluzje

Jak wskazałem już powyżej dorobek naukowy i dydaktyczny dr Marcina Glicza spełnia warunki określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Nie sposób jednak uciec od refleksji, że dorobek Habilitanta jest znaczniejszy i bardziej wartościowy w Jego opracowaniach nie będących monografiami niż przedstawiana monografia. Jest to zdaje się (mam oczywiście świadomość, że jest to ocena subiektywna i nie powinna ona być rozumiana jako negatywna wobec Habilitanta) swoistą reakcją na nowe, bez wątpienia niezyciowe w zakresie nauk społecznych, wymagania w zakresie uzyskania stopnia doktora habilitowanego. W dobrych czasach Habilitant powinien przygotować jeszcze jedno opracowanie monograficzne. Ale że czasy są - jakie są konkluzja recenzji pozostaje pozytywna.

.....
/Prof. zw. dr hab. Aleksander Chłopecki WPiA UW, Katedra Prawa Handlowego/